

Salvador Filella i Cornadó
 Conservador Auxiliar del Zoo de Barcelona

ANTONI JONCH I EL ZOO DE BARCELONA

46

El primer record que tinc del senyor Jonch es remunta a la meua infantesa. Un dia, com quasi cada diumenge, visitava el Parc zoològic acompanyat per la meua àvia i ens van cridar l'atenció uns senyors que, per la seva actitud i aparença, pertanyien al personal del Zoològic. Immediatament ens vàrem parar enfront de la instal·lació on eren, amb l'esperança de veure quelcom fora de l'habitual per al públic. De entre aquell grup de persones, en destacava una que pels gestos semblava donar instruccions a la resta. La meua àvia va comentar "mira aquell senyor, deu ser el nou director del Zoològic, del que vaig sentir per la ràdio, havia pres possessió del seu càrrec feia poc i deia que tenia molts projectes nous". A partir d'aquell llunyà dia, de la segona meitat de la dècada dels cinquanta, no vaig deixar de sentir parlar d'ell i de veure'l en les meves freqüents visites al Zoològic.

A poc a poc, el Parc Zoològic va anar agafant protagonisme entre els ciutadans d'aquella Barcelona de final dels cinquanta i es va convertir en habitual que en cada visita al Zoològic descobríssim nous guanys en l'adquisició d'animals, noves instal·lacions, i en un canvi radical de l'aspecte. Queien les velles reixes i les antigues instal·lacions, donaven pas a amplis patis limitats per fossats que separaven als animals del públic. Van ser deu anys vertiginosos, la col·lecció d'espècies zoològiques va augmentar a nivells desconeguts, per als visitants habituals del Zoològic, el recinte s'ampliava sense parar i un nou ordre paisatgístic va anar agafant forma. El Zoo tenia més vida pròpia i d'això podien donar-ne fe els visitants que, en nombre cada cop més gran, donaven el merescut cop a l'esquena a l'esforç d'un home que amb un reduït equip de col·laboradors i uns recursos econòmics esgarrapats fatigosament a l'Ajuntament havia sabut canviar el contingut i la imatge d'un Zoo vell, pel d'un centre de nivell europeu, avançant-se, en molts aspectes a gran nombre de zoos d'aquella època.

A meitat de la dècada dels 60, el Zoològic de Barcelona va començar a figurar entre els zoos més prestigiosos d'Europa i el senyor Jonch era ponderat per tots els estaments, entitats científiques i culturals d'aleshores com la Universitat de Barcelona, el Consell Superior d'Investigacions Científiques, el Museu de Zoologia, la Societat Espanyola d'Ornitologia i altres entitats cíviques de caràcter cultural com els Amics dels Museus, l'Arca de Noè, etc, de

totes les quals el senyor Jonch era membre actiu.

A aquesta època corresponen tres dels fets més importants que el senyor Jonch va aconseguir al Zoo de Barcelona: el primer va ser crear el Centre d'Acclimatació d'Ikunde a la Guinea Equatorial, aleshores territori espanyol. El segon, la gran instal·lació de la Fauna Africana dins els nous terrenys annexionats pel Zoo al Parc de la Ciutadella, i el tercer la construcció d'un aquari, amb la inclusió d'un gran tanc central per allotjar dofins. D'aquesta forma el Zoo de Barcelona esdevingué el primer zoològic espanyol a tenir cetacis captius i un dels pocs que en aquells anys hi havia a Europa.

De tot això, dins la meua adolescència, jo anava tenint coneixement a partir de tres nivells: amb les meves constants visites al Zoo, mitjançant els comentaris que es feien dins les entitats en les quals el senyor Jonch militava i de les quals jo, modestament, també era soci i, per últim llegint la revista Zoo que editava el mateix Zoològic de Barcelona des de 1962.

No va ser fins el 1967 quan en Ramón Espinós, soci de la Secció Regional Catalana de la Societat Espanyola d'Ornitologia, em va presentar al senyor Jonch, recomanant-me perquè m'acceptessin en el Zoo. D'aquella primera trobada encara recordo unes paraules que el senyor Jonch em va dir "cada persona seveix per desenvolupar bé un treball concret, la gràcia està a saber trobar el lloc adequat". A partir d'aquell mes de maig del 67, el meu contacte amb el senyor Jonch va ser diari i molt directe, ja que malgrat que el meu lloc de treball era de becari dins el departament de retolació, el reduït nombre de personal dins del quadre tècnic i una bona dosi de curiositat i intromissió, ben entesa, per la meua part, varen fer que des del primer moment visqués molt de prop la vida quotidiana del director del Zoo.

Totes les persones que actualment treballen dins el Zoo i que vàrem compartir amb el senyor Jonch aquells anys difícils i a la vegada meravellosos, en els quals l'entusiasme i la confiança amb la Direcció salvaven la majoria de les vegades l'empirisme en el qual ens veiem obligats a treballar, tenim com a única escola el bon fer del més entusiasta de tots, el senyor Jonch, que sense una escola anterior on trobar suport, mantenia sobre les seves espatlles la responsabilitat d'haver de tornar a crear un nou Zoo a partir de l'anacrònica col·lecció de feres que havia trobat.

En una ocasió recordo que havent anat a trobar-lo, quan jo estava molt desanimat, em va dir "per destacar dins el teu treball, no fa falta que intentis fer grans coses, tan sol fes un xic més que els altres i veuràs com al cap i a la fi se't reconeixerà la teva vàlua".

Al principi de la dècada dels 70, la gestió del senyor Jonch va donar el seu últim i gran impuls al Zoo, amb la creació de l'Escola del Zoo on encara avui dia es continuen fent cursets especialitzats, visites comentades i altres activitats docents, relacionades amb la zoologia. També es va inaugurar el nou Terrari que fins ara exhibeix tota la col·lecció herpetològica del Zoo i l'Aviari, el primer construït a Espanya i on avui es poden veure valuoses espècies ornítiques. Paral·lelament es varen posar en marxa dues seccions auxiliars: la de l'Aliment Viu, la qual al cap de 20 anys de funcionament continua subministrant preses vives a les espècies de la col·lecció, que necessiten capturar-les continuament o esporàdicament i, per últim, la secció de preparació de material osteològic resultant de les baixes que es produeixen dins la col·lecció del Zoo, i que arriben a formar una osteoteca que es pot comptar entre les més importants d'Espanya.

Per acabar i com a bona prova d'això, citaré una de les fites que el senyor Jonch va aconseguir en establir una intensa relació amb la resta de Zoos de fora d'Espanya, tant a nivell d'intercanvi d'espècies com d'evacuació de consultes i experiències: la celebració de la Reunió Internacional de Directors de Parcs Zoològics, que va tenir lloc en el Zoo de Barcelona l'any 1968. Aquest acte

Elefant (Foto: A. Jonch)

Rinoceront (Foto: A. Jonch)

va revestir gran importància, no ja tan sols per al nostre zoo sinó també per a Barcelona, si tenim en compte l'aïllament de la nostra societat en aquella època.

Ara que el senyor Jonch ens ha deixat físicament de forma definitiva, els que el vàrem conèixer, els que vàrem treballar amb ell, els que ens vàrem honorar amb la seva amistat, continuen tenint un record viu dins la nostra memòria, quan, en la nostra tasca de cada dia, ens topem continuament amb muts testimonis de la seva obra dins el Zoo de Barcelona.